

מסורת הש"ס

(א) כלים פ"ח מ"ט, (ב) ע"י פ"י העירוב בפרק עד א"ל, (ג) שבת קמ"א, (ד) וי"ב מקומות פ"ט ס"ז, ד"ה אין ב"ן, (ה) [לקמן כ"ו], [בש"ס ע"פ], (ו) שבת לו, עירובין ע"א, (ז) ט"ז ע"א,

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ומטהרת וכו' דוחיא למדרגות איה כ"ל ואת' ו' נמחק:

גליון הש"ס

גמ' דנ"ה וכו' איכא דרבי' ליה מירמא. ענין זה לקמן דף לב ע"ב. ר"ה דף כו ע"ב. צ"ב דף יט ע"א ודף כו ע"א: ר"ה' ד"ה דלא דחי וכו' ואפי' הישב. ע"י מה דף ט"ז מוס' ד"ה משתלמות:

מוסף רש"י

המשולשל דנמתי. ממילא לארוג דופי הסוכה בערב כלפי מעלה ומשולל ואל כלפי מטה. משלשל מוריד (שבת צו ובע"ז ערובין י"ג). אם גבוה מן הארץ שלשה טפחים. דגדיס טוקיטס דה' ה"ה לה תלויה ופקולה (ערוכה י"ג). מלמטה למעלה. שנגזפות בנקקט (ט"ח). גבוה עשרה טפחים. כשרה. ואפי' שאין מניעות לנפק והכל אלא גרס נבזיה מן הארץ אלא אם נבזיות עשרה טפחים (ט"ח). כשם שמלמטה למעלה. לכשרה לה' א' ומכשרה לה' א' וג' על גבול מטה לנפק, כך מלמעלה למטה. די לה' חצי טפח עשרה ואפי' שאינה נמנעת לארץ (ט"ח). בור שבין שתי חצירות. חלו בו שתי מים, אין ממלאין ממה בשבת. שזה ממלא משותם חכיו (ערוכה י"ג). בין בתוך אוגנו. אף על פי שיש בו שתי מים, אם קל הוא שקילו כחמים נמים דלמרי ביה גוד אחתי מלמטה וכלב שיהא בתוך אונן הבור שגמרה כהפסקה (ט"ח).

רבינו הגואל

מטה מיטמאה אברים ומטהרת אברים. ו' הנין אמר בארוכה ושתי כרעים בקצרה ושני כרעים, דעדיין תורת כלי עליה, דחזיא למיסמכא אגודה ולמירוב עליה ולמישד אשלא עליה. פירש אונן למירוב עליה ולמישד אשלא, דאיהו היא לישב עליה ולטווח ענורת או פשתן או קבוט. [או פשתן או קבוט. שכל תנועה] וריקן דלח שיין למדרש הכי אלא גבי זית (בדאשית מצ) ולהשיב כספיהם איש אל שקו: ד"ל' חו"י 'לא לעניים ולא לעשירים. א"ל אפיילו מיטב צטלה דעמו ואל דמשמע דכפרישית פרק כ"ח דלנים: אב"ל אם יש שם חל"ץ טפח. מניין למימר רב הונא לטעמיה דלח לעיל (דף י' ג) זין סוכה לטובה

סוכה פרק ראשון סוכה

זו.

עין משפט
נר מצוה

הצילה. ציחד: ומטהרת חצילה. אם טמאה היא אין טבילה עולה לה אצרים אצרים אלא מתקנה ומטבילה: למטהמיהו אגודה. לקרבן אלא הכולל הרחב כמלא רחוב מטה וזמן עמים מן הכרעים ולכותל למראשותיה ולמרגלותיה: ומשדא אשלי. וזמן חצלים ומסגר ורואיה למשכז ומטמא מדרס: שיפא. ליסק"א: ופשה גמי יו"ק:

שיריה. כגון נפחה ומטהר דבה: אע"פ. שפוחתה עכשיו מכשעור לטומאה דמנן (כלים פ' כ"ו מ"ב) מפך ששה על ששה: אין מסכינן. הואיל ומכלי קאתו ומחלתה היתה מקבלת טומאת משכז הזו והנדה: גדולה מסכינן זה. דלאו כלי הוא דסתמא לטבוח: אף הנה מקבלת טומאה. קסבר סתמא לשכיבה וכלי היא: אלא שאין שם חלל טפח. גובה צמחק אורך ורחב שבעה טפחים כשעור סוכה ולא"כ הגדיס כל הגדיס על אותו חלל דעכשיו נעשה שם סך מאליו ולא היה עליו שם סך מתחילה:

אלא אם יש שם כו'. חלל טפח אלה הוא נמלא שם סך על אותו גדיס וכשחוטט בו מלמטה למעלה עד שמגביה את החלל לשיעור גובה עשרה אין זו עשייתו שהרי אינו מתקן אלא הדפנות וצדפנות לא אמרינן מעשה ולא מן העשוי והרי היא כסוכה שפוחתה מעשרה וצקה וזה השלימה לעשרה: איכה דרמי לה מירמא. לא מתני להא לרא דרב הונא בלשון לא שנו ולפרושי מנתי' אלא רמי מנתי' מירמ' אצרייתא ודבר הונא אשנויא אמתר: מתני' המשלשל. כל מלמעלה למטה קרי משלשל: מלמעלה למטה. שהתחיל לארוג המחילה אלא הסך ואורג וכל כלפי מטה: נלשה טפחים פסולה. דהיינו טעם שדקדק הגדי צבת ראש דלמרינן [ד' פסולה: מלמטה למטה. שהתחיל לארוג מלמטה סמוך לקרקע ומגביה ועולה כיון שהגביה עשרה כשרה ואף על פי שלא הגיע לסקך: רבי יוסי אומר נשם ששלמטה למטה. דיו צאריגת י': כך מלמעלה למטה. דיו צאריגת עשרה וקפילו תלויה מן הארץ כשרה ומחילה תלויה עשרה מתרת: גמ' זור שזין שפי חצירות. חצוי צחצר זו וחצוי צחצר זו ומחילה צין החצירות ומהלכת ותלויה על פי הצור ואין פתח ציניהם לערב זו עם זו: אין ממלאין ממנה. לא זו ולא זו לפי שמניתי חצר זו מציא לזו: צין מלמעלה. סמוך למים: צין מסוך אוגנו. כלומר צין מלמעלה רחוק מן המים וצלבד שמהא צחור אונן של צור דמוכחא מילתא דצבציל אונן המים נעשית. ומפרשינן טעמא דצבצילין שמהי' תלויה מתרת צמם דקל הוא שהקילו חכמים צמים אצל מחילה החולצת את החצירות ומהלכת ע"פ הצור שלא נעשה צבציל המים אינה מתרת דאין מחילה תלויה מתרת צמים אלא הנעשית צבציל להחיר מלוי המים כגון גוזמורה שלמעלה מן היס דתנן בעירובין (פ"ד ק:): דעושין לה מחילה תלוי' וכגון זו צמחק אונן הצור:

עוים מטלטל מלא וריקן דלח שיין למדרש הכי אלא גבי זית (בדאשית מצ) ולהשיב כספיהם איש אל שקו: ד"ל' חו"י 'לא לעניים ולא לעשירים. א"ל אפיילו מיטב צטלה דעמו ואל דמשמע דכפרישית פרק כ"ח דלנים: אב"ל אם יש שם חל"ץ טפח. מניין למימר רב הונא לטעמיה דלח לעיל (דף י' ג) זין סוכה לטובה

בין מלמטה בין בתוך אוגנו. יש ספרים שכתבו בהן צין מלמעלה היינו חוץ לצור דאי בתוך הצור סמוך לשפתו היינו מתוך אוגנו ואם כן היינו כותל צבציליה דקאמר ר"י שמשפיקין צין שתי החצרות ומהלכת על פי הצור ועוד דאם כן לא היא למעלה דתי"ק כגון למעלה דרבן שמעון בן גמליאל דפליגי אמוראי' פרק כ"ד משתפין (עירובין דף פו.). דרב הונא אומר למטה למטה ממש וזה וזה צבור ורב יהודה אומר למטה למטה מן המים [למעלה למעלה מן המים]:

מטה מטמאת חבילה. משנה היא פרק י"ח דכלים ומטמאת חצילה כשהיא מחוברת יחד אצל נתפרקה אצל אצרי אצרי מקבלת טומאה אפילו בקצרה ושתי כרעים ומכל מקום מודה רבי אליעזר שם נתפרקה וחזר וחיברה חוזרת לטומאתה כדקאמר

ומטהרת חצילה אם טמאה היא אין טבילה עולה לה אצרים אצרים אלא מתקנה ומטבילה וזכמים אומרים מתקנה אצרים דמסקי צארכה ושתי כרעים כן ריהטא דמתני' דכלים לצארכה אצל נתפרקה דכלים לא משמע הכי דתניא כ"ד כרע שפירשה מן הארוכה עם הקצרה רבי אליעזר אומר הרי זה חיבור ואם הטבילה אינה חולצת ומכמים אומרים אינו חיבור ואם הטבילה חולצת ולפי שיטת התוס' הכי פירושה דמתני' ומטמאת חצילה דכשם כשכולה שלימה אם נטמא אחד מאצריה נטמאת כולה כך נמי כשפירשה הכרע מן הארוכה נטמאת הכרע נטמאת הקצרה והיינו דקתני בתוספתא רבי אליעזר אומר הרי זה חיבור ומטהרת חצילה אם הטבילה חולצת עליה כי היכא דלא חילא צמטביל את השלימה וחכמים אומרים מיטמאת אצרים ולא חצילה ואם נטמאת הכרע היא טמאה ולא קצרה ואינה חיבור כשלימה והיינו דקתני בתוספתא וכו"א אינה חיבור ומטהרת אצרים מטביל הכרע צפני עכמה ולא חצילה הכרע עם הקצרה שהקצרה חולצת עליה ואינה כשלימה דהמטביל מטה שלימה אע"פ שלא פירקה טורה:

ומטהרת חבילה. משנה היא פרק י"ח דכלים ומטמאת חצילה כשהיא מחוברת יחד אצל נתפרקה אצל אצרי אצרי מקבלת טומאה אפילו בקצרה ושתי כרעים ומכל מקום מודה רבי אליעזר שם נתפרקה וחזר וחיברה חוזרת לטומאתה כדקאמר ומטהרת חצילה אם טמאה היא אין טבילה עולה לה אצרים אצרים אלא מתקנה ומטבילה וזכמים אומרים מתקנה אצרים דמסקי צארכה ושתי כרעים כן ריהטא דמתני' דכלים לצארכה אצל נתפרקה דכלים לא משמע הכי דתניא כ"ד כרע שפירשה מן הארוכה עם הקצרה רבי אליעזר אומר הרי זה חיבור ואם הטבילה אינה חולצת ומכמים אומרים אינו חיבור ואם הטבילה חולצת ולפי שיטת התוס' הכי פירושה דמתני' ומטמאת חצילה דכשם כשכולה שלימה אם נטמא אחד מאצריה נטמאת כולה כך נמי כשפירשה הכרע מן הארוכה נטמאת הכרע נטמאת הקצרה והיינו דקתני בתוספתא רבי אליעזר אומר הרי זה חיבור ומטהרת חצילה אם הטבילה חולצת עליה כי היכא דלא חילא צמטביל את השלימה וחכמים אומרים מיטמאת אצרים ולא חצילה ואם נטמאת הכרע היא טמאה ולא קצרה ואינה חיבור כשלימה והיינו דקתני בתוספתא וכו"א אינה חיבור ומטהרת אצרים מטביל הכרע צפני עכמה ולא חצילה הכרע עם הקצרה שהקצרה חולצת עליה ואינה כשלימה דהמטביל מטה שלימה אע"פ שלא פירקה טורה:

ומטהרת חבילה. משנה היא פרק י"ח דכלים ומטמאת חצילה כשהיא מחוברת יחד אצל נתפרקה אצל אצרי אצרי מקבלת טומאה אפילו בקצרה ושתי כרעים ומכל מקום מודה רבי אליעזר שם נתפרקה וחזר וחיברה חוזרת לטומאתה כדקאמר ומטהרת חצילה אם טמאה היא אין טבילה עולה לה אצרים אצרים אלא מתקנה ומטבילה וזכמים אומרים מתקנה אצרים דמסקי צארכה ושתי כרעים כן ריהטא דמתני' דכלים לצארכה אצל נתפרקה דכלים לא משמע הכי דתניא כ"ד כרע שפירשה מן הארוכה עם הקצרה רבי אליעזר אומר הרי זה חיבור ואם הטבילה אינה חולצת ומכמים אומרים אינו חיבור ואם הטבילה חולצת ולפי שיטת התוס' הכי פירושה דמתני' ומטמאת חצילה דכשם כשכולה שלימה אם נטמא אחד מאצריה נטמאת כולה כך נמי כשפירשה הכרע מן הארוכה נטמאת הכרע נטמאת הקצרה והיינו דקתני בתוספתא רבי אליעזר אומר הרי זה חיבור ומטהרת חצילה אם הטבילה חולצת עליה כי היכא דלא חילא צמטביל את השלימה וחכמים אומרים מיטמאת אצרים ולא חצילה ואם נטמאת הכרע היא טמאה ולא קצרה ואינה חיבור כשלימה והיינו דקתני בתוספתא וכו"א אינה חיבור ומטהרת אצרים מטביל הכרע צפני עכמה ולא חצילה הכרע עם הקצרה שהקצרה חולצת עליה ואינה כשלימה דהמטביל מטה שלימה אע"פ שלא פירקה טורה:

בין מלמטה בין בתוך אוגנו. יש ספרים שכתבו בהן צין מלמעלה היינו חוץ לצור דאי בתוך הצור סמוך לשפתו היינו מתוך אוגנו ואם כן היינו כותל צבציליה דקאמר ר"י שמשפיקין צין שתי החצרות ומהלכת על פי הצור ועוד דאם כן לא היא למעלה דתי"ק כגון למעלה דרבן שמעון בן גמליאל דפליגי אמוראי' פרק כ"ד משתפין (עירובין דף פו.). דרב הונא אומר למטה למטה ממש וזה וזה צבור ורב יהודה אומר למטה למטה מן המים [למעלה למעלה מן המים]:

צ"ב א מ"י פ"ח מהל' גליס הלכה י: ב ק ג מ"י פ"ה מהל' סוכה ה' ט טו"ש ע"ה יומן מהל': ק"ד ח מ"י ח"ס פ"ד הלכה ד קמנ עשין מג טו"ש ע"ה ח"ס יומן מהל' ק"ב ה מ"י פ"ט מהל' שבת הלכה יג פ"ג מהל' עירובין ה' לא סמג עשין א טו"ש ע"ה ח"ס ט"ז שט טפ"ק א:

לענין רש"י

לישק"א. רי"ק (צמח). יו"ק. גמון.

רבינו הגואל

דאוקימנא לפתני בדריח חזרת כלי עליה. ונדרחת היות סיוד לרבי טביומי דאמר סיככה בכלאי כלים פסולה. ופשת אביי מטלניות שאין בהן ג' על ג' דלא הוה לא לעניים ולא לעשירים. ואפי' דתניא בחו"ה דתניא מחצלת של שיפא ושל גמי אפי' שנפתחו שיריה יו"תן] מכשעוריה אין מסכינן בהן. ושל קיסם גדולה אומר אה אנה מקבלת טומאה. (ז' לא דייקא מהנתיק בחו"ה. מתני' הנוטט בבדיש לעשות לו סוכה אינה סוכה. אמר רב הונא לא שנו אלא שאין חולל טפח במשך שבעה טפחים. יש מי שאומר לא שנו כי אינה סוכה, אלא בזמן [שאין] שבעה טפחים, מחודש עשוי עשוי לסוכה בהגב, טפח גובה במשך שבעה, אבל אם יש טפח שם הוא קיימא לן דטפח אהל הוא, ומש' זו טפחים הוא משך סוכה קטנה, וכאילו עכשיו היא עשיונה לשם הגב. ויש מי שאומר לא שנו אלא שאין שם חלל אפילו טפח, בתחלת גדישת הגדיש עשוי לשם אצרי, אבל יש שם חלל טפח במשך שבעה טפחים שיעור משך סוכה קטנה, ונמצאת הסכך ההיא עשוייה לשם צל סוכה בעלמא. וקיימא לן סוכת רב"ש סוכת גב"ך וזהו מכל מקום כשרה, וזה השוטט בגדיש למטה ומסיר האלומות להשלים ו' טפחים כדי הכשר סוכה, שפיר דמי, מאחר שהסכך לשום סוכה בעלמא נעשית, ואינה עשוייה לשם אצרי, שאין דרך בני אדם להגדיש תלוי, וכיון שזהו זה נבחר לשם סוכה הניחו, לפיכך כשר. והיא המחצלת פשוטה והיא [מתני'] המשולשל דפנות מלמעלה למטה אם בגזרות מן הארץ כו'. חנו ההם בעירובין פרק ח' בור שבין שתי חצירות כו' עד

(א) כ"ה בני צבצילא לקמן 'כ ין גרס רבנו גם כנאל. (ב) דבני רבנו אינו מנין דמלא' אל קיין מנתי' כו"ה וכל האלוטוס ז"ל ספקו כו"ה וז"ל אפי'.